

Tijd is geld

Alles over werk- en vrije tijd in supermarkten

Jouw tijd is geld waard

Met ieder uur dat je in de supermarkt werkt, verdien je geld. Maar tijd is meer waard dan geld alleen. Tijd is belangrijk voor je hobby's, om uit te gaan of om gewoon lekker niets te doen. Vrije tijd is dus minstens zo belangrijk als werktijd. Toch denken leidinggevenden daar wel eens anders over. Al jouw rechten als supermarktmedewerker staan in de collectieve arbeidsovereenkomst (de cao). In de cao staat dus ook alles over je rechten op het gebied van werktijden en vrije tijd. In deze folder hebben we de belangrijkste voor je samengevat.

Krijg jij al je uren echt uitbetaald?

Alle uren (en minuten) die je in de supermarkt werkt, krijg je uitbetaald. Ook als dat meer uren zijn dan in je rooster staan. Pauzes worden door de meeste supermarkten niet doorbetaald, tenzij ze korter zijn dan 10 minuten. Albert Heijn betaalt van iedere koffiepauze bijvoorbeeld 10 minuten door. Als je in je pauze niet weg kunt, bijvoorbeeld omdat het te druk is, geldt je pauze gewoon als werktijd. Een pauze is alleen een pauze als je echt vrij bent. Oproepen of beschikbaar blijven tijdens de pauze is dus geen pauze. Ook als je 's avonds langer moet blijven omdat de winkel nog moet worden afgesloten, geldt die extra tijd als werktijd. Je baas moet die extra tijd dus betalen, ook al is het maar een kwartiertje. Dat staat zelfs in de wet. Gezellig napraten met je collega's is natuurlijk geen werktijd.

Wat verdien je 's avonds en in het weekend?

Waarschijnlijk ben jij het liefst 's avonds en in de weekenden vrij. Maar dat kan nu eenmaal niet altijd als je in een winkel werkt. Daarom worden veel uren in de avond en in het weekend beter betaald. Vanaf 20.00 uur verdien je 33,3 procent meer, vanaf 21.00 uur zelfs 50 procent. Op zaterdag verdien je vanaf 18.00 uur al 50 procent meer. Dit geldt alleen niet voor hulpkrachten*. Op zondag verdient iedereen de hele dag 100 procent extra, dus ook hulpkrachten. Je kunt deze toeslagen in doorbetaalde vrije tijd terugkrijgen, maar je kunt je uren ook gewoon laten uitbetalen. Heb je de vrije tijd na 6 weken niet terug, dan mag je uitbetaling eisen.

**Een hulpkracht werkt in de meeste weken niet meer dan 12 uur.*

Wanneer moet je werken?

Je hoeft niet altijd te werken. Werken op zondag is bijvoorbeeld vrijwillig. Je baas kan jou ook niet verplichten om meer dan 12 zaterdagen per jaar te werken, tenzij je dat hebt afgesproken. Ook hoeft je niet meer dan 2 avonden (na 18.00 uur) per week te werken. En op pakjesavond (5 december) mag je om 18.00 uur naar huis als je dat wilt. Deze regels zijn er om ervoor te zorgen dat jij genoeg vrije avonden en weekenden hebt. Je mag natuurlijk wel meer werken als je dat wilt.

Krijg jij je rooster op tijd?

Jij wilt natuurlijk op tijd weten wanneer je moet werken en wanneer je vrij bent. Daarom moet je rooster er minstens één week voordat het ingaat zijn. Je roostervrije uren moeten zelfs al twee weken van tevoren bekend zijn. Deze regel wordt echter heel vaak overtreden in supermarkten. Bij het inroosteren moet 'zoveel mogelijk' rekening gehouden worden met jouw wensen. Vertel dus op tijd aan degene die het rooster maakt op welke uren je het liefst werkt.

Heb je recht op vaste werktijden?

In de cao staat dat minstens de helft van je contracturen iedere week op dezelfde ochtend, middag of avond van de week moeten zijn. Zo weet je al lang van tevoren, dat je die uren altijd moet vrijhouden voor je werk. Als je baas jouw vaste uren wil veranderen, dan kan dat alleen met jouw toestemming. Als jullie het niet eens worden, dan zal de rechter er uiteindelijk over moeten beslissen. Maar gelukkig komt het meestal niet zo ver.

Heb je recht op vaste vrije tijd?

Je hebt ook recht op vaste vrije tijd. Hoeveel uur dat is, hangt af van je contract. Dat bereken je zo:

Neem het totaal aantal uren dat er in de winkel gewerkt wordt per week, bijvoorbeeld 72 uur. Vervolgens trek je daar je contracturen van af. Die zijn bijvoorbeeld 30 uur per week: $72 - 30 = 42$. De helft daarvan moet als jouw vaste vrije tijd geboekt worden, binnen de openingsuren. In dit voorbeeld dus 21 uur. Stel dat dit voor jou de hele dinsdag, de woensdagmiddag en -avond en de zaterdagmiddag en -avond is, dan kan je baas je nooit verplichten om op die momenten toch te werken. Hij kan het wel vragen, maar jij beslist. In die vaste vrije tijd heb je recht op twee vaste vrije avonden. Verder bestaat een werkweek gemiddeld maximaal uit 5 dagen. Als het een keer 6 dagen is dan moet je de 6e dag binnen 4 weken gecompenseerd krijgen.

Hoe zit het met kinderopvang?

Heb je kinderen die naar de kinderopvang gaan zodat jij kunt werken? Dan moeten je werkuren iedere week hetzelfde zijn, tenzij de kinderopvang de opvanguren makkelijk kan veranderen. Anders zou je immers voor dure kinderopvang betalen op momenten dat je vrij bent en zouden je kind(eren) thuis zijn op het moment dat je moet werken. Ook met je reistijd van en naar kinderopvang moet rekening gehouden worden.

Hoeveel arbeidsduurverkortung krijg je?

Als je fulltime werkt, heb je per jaar 156 uur arbeidsduurverkortung (ADV). Dat is dus 3 uur per week, ook in vakantieweken. Je werkt dus 37 uur en krijgt 40 uur uitbetaald. Als je parttime werkt, krijg je ADV naar rato van het aantal uren dat je werkt per week. Dus werk je 20 uur per week, dan krijg je 1,5 uur ADV. Anders gezegd: per 37 werk-,vakantie- of feestdaguren krijg je 3 uur ADV. Dat is 8,1 procent. Hulpkrachten (dus medewerkers die 12 uur of minder werken) krijgen geen ADV-uren omdat ze al zo weinig uren werken. Ze krijgen wel een compensatie in hun salaris van 8,1 procent, want anders zouden ze omgerekend per uur minder verdienen dan hun collega's.

Bij full- en parttimers moet ADV twee weken van tevoren worden ingeroosterd. Degene die het rooster maakt moet met je overleggen wanneer je deze uren wilt opnemen. Ook moeten het zoveel mogelijk halve of hele roostervrije dagen zijn. Tijdens ADV wordt je loon doorbetaald. De helft van je ADV-uren mag je sparen voor langer verlof later.

Bij ziekte wordt de ADV, die je eigenlijk zou opbouwen, geacht direct opgenomen te zijn.

Als je een volle week ziek bent krijg je 37 werkuren en drie ADV-uren doorbetaald (tenzij er bij jouw werkgever een wachtdag geldt). Die ADV-uren kun je dan later niet meer opnemen. Word je ziek tijdens (eerder opgebouwde) ADV in je rooster, dan mag die ingeroosterde ADV later opnieuw worden ingeroosterd. Ziek zijn gaat dus niet ten koste van je opgebouwde ADV-uren.

Hoeveel vakantiedagen bouw je op?

Als je fulltime werkt, bouw je per jaar vierentwintig vakantiedagen van acht uur op.

Omgerekend is dat 192 uur vakantie. Parttimers bouwen natuurlijk ook vakantie op, maar naar rato van hun aantal gewerkte uren, ADV-uren en doorbetaalde feestdagen.

Vakantie en ADV kunnen niet samenvallen, dus je hebt 192 vakantie-uren plus 156 ADV-uren. Voor een gemiddelde week hoef je maar 37 uur vakantie op te nemen. Als je er 40 opneemt, moet je ADV-saldo met drie uur worden verhoogd. Jij bepaalt wanneer je vakantie opneemt. Alleen als je baas kan aantonen dat dit tot grote problemen in de winkel zou leiden, kan hij dat weigeren. Wettelijk heb je daar tegenwoordig dus meer over te zeggen. Fulltimers mogen 32 uur vakantie sparen voor langer verlof, later. Parttimers naar rato. Je hoeft nooit verplicht vakantie-uren op te nemen als er tijdelijk niet genoeg werk is. Alleen als jij akkoord gaat, mag dat.

Moet je werken op feestdagen?

Wat doe je als je baas vraagt of je wilt werken op een feestdag? Als je het leuk vindt, houdt niemand je tegen. Maar als je het niet wilt, kun je het gewoon weigeren. Tenzij er bijzondere omstandigheden zijn. Als de winkel bijvoorbeeld onder water staat door een gesprongen waterleiding, dan is dat een bijzondere omstandigheid. Maar als jouw baas gewoon besluit om de winkel te openen op een feestdag, is dat geen bijzondere omstandigheid. Met kerstmis, nieuwjaar, koninginnedag (en andere feestdagen) hoef je dus niet te werken. Overigens moeten winkels verplicht dicht op kerstavond (24 dec.), de avond van vier mei en eerste kerstdag (25 dec.). Dit staat in de Winkeltijdenwet.

Hoe zit het met je salaris tijdens feestdagen?

Je kunt vrij nemen op een feestdag of misschien is de winkel gewoon dicht. De supermarkt moet jouw loon dan gewoon doorbetalen als je in de twaalf weken voor de feestdag minstens zes keer op die dag hebt gewerkt. Dus stel dat tweede kerstdag op donderdag valt. Als jij op minstens zes van de twaalf donderdagen voor kerstmis gewerkt hebt, dan krijg je op tweede kerstdag gewoon doorbetaald. Het bedrag dat je krijgt, hangt af van het gemiddelde aantal uren dat je op de donderdagen voor kerstmis hebt gewerkt. Als je wel wilt werken op een feestdag, dan geldt hetzelfde als hierboven is uitgelegd. Maar je krijgt natuurlijk ook je gewerkte uren betaald. Bovendien krijg je nog eens 100 procent toeslag op de gewerkte uren.

Hoe zit het met je vakantiedagen bij ziekte?

Door te werken bouw je vakantiedagen op. Als je lang ziek bent, dan stopt je vakantieopbouw na zes maanden. Een wachtdag mag niet van je vakantietegoed worden afgeboekt, tenzij je daar zelf expliciet toestemming voor geeft. We raden je echter niet aan om daar toestemming voor te geven, want het kost jou vrije tijd terwijl je gewoon ziek bent. Ook een besluit van de ondernemingsraad (or) verandert hier niets aan. Tijdens een wachtdag bij ziekte mag het loon soms worden ingehouden, maar niets anders.

Wat doet FNV Bondgenoten voor jou?

Deze folder gaat over je vrije tijd en je werktijd. Maar je hebt natuurlijk nog veel meer rechten. In het cao-boekje van de supermarkten staan al je rechten, daarom is het zo belangrijk dat je weet wat er in staat. Als je lid wordt van FNV Bondgenoten krijg je niet alleen het nieuwste cao-boekje, maar bepaal je samen met de andere leden welke rechten in de toekomst in de cao zouden moeten komen. Daar gaat FNV Bondgenoten dan namens jou met je werkgever over praten. Als lid kun je ons ook inschakelen als het niet lukt om te krijgen waar je recht op hebt. Maar bijvoorbeeld ook om al je vragen over je arbeidscontract (loon, vrije dagen, regels rondom overwerk) te stellen. Wanneer je aan je loopbaan wilt werken maar nog niet weet welke richting en welke opleiding daarvoor nodig is, kun je bij de bond aankloppen voor advies en workshops. Je kunt zelfs je belastingformulier door ons laten invullen. Speciaal voor FNV-leden hebben we een zeer voordelige aanvullende rechtsbijstandverzekering bij Proteq en een voordelige zorgverzekering bij Menzis. FNV Bondgenoten behartigt de belangen van alle werknemers in de detailhandel en nog veel meer branches. Je lidmaatschap is dus ook geldig als je ergens anders gaat werken. Redenen genoeg om nu lid te worden!

Voor meer informatie kijk je op www.fnvbondgenoten.nl/supermarkten. Je kunt je daar ook aanmelden voor supermarktmail - de e-nieuwsbrief voor iedereen die werkzaam is in de supermarkt.